

ЕФЕКТИВНІСТЬ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

© І.З.Крет, 2011

Обсяг прибутку, будучи основним критерієм порівняння рівня роботи підприємства до і після реструктуризації, не дає змоги зробити порівняння ефективності функціонування підприємства в порівнянні з конкурентами. Отже, необхідно використовувати певні порівняльні критерії і показники.

Основні групи показників, що характеризують фінансово-господарський стан підприємства і в світовій практиці використовуються включають показники прибутковості, фінансової стійкості, оборотності активів і ліквідності.

На основі цього, можна сформулювати критерій ефективності реструктуризації:

Цільова функція матиме наступний вигляд:

$$\sum_{i,j=1}^{I,J} \Pi_{ij} Q_{ij} = \sum_{i,j=1}^{I,J} Q_{ij} (C_{ij} - Z_{ij}) \rightarrow \max$$
$$i = \bar{I} ; j = \bar{J}$$
(1)

При таких обмеженнях:

$$\sum_{i,j=1}^{I,J} \Pi_{ij} \geq \sum_{i=1}^I \Pi_i^0$$
(2)

$$\frac{\sum_{i,j=1}^{I,J} \Pi_{ij}}{\sum_{j=1}^J K_j + S_j} \geq \frac{\sum_{i=1}^I \Pi_i^0}{K^0 + S^0}$$
(3)

$$\frac{\sum_{l=1}^L A_{lj}^{\Pi}}{Z_{kj}} \geq 2$$
(4)

$$\frac{M_{gj}}{Z_j} \leq 0,5$$
(5)

за умови, що $Q, C, \Pi, Z, K, A, M \geq 0$

де Π_{ij} – прибуток від реалізації j -м підприємством, що утворилось в процесі реструктуризації базового підприємства одиниці i -го виду продукції;

Q_{ij}, C_{ij}, Z_{ij} – відповідно обсяг виробництва, ціна і затрати на одиницю i -ї продукції по j -му підприємству, що утворилось в процесі реструктуризації базового підприємства;

Π_i^0 – прибуток від реалізації одиниці i -го виду продукції базовим підприємством (тобто підприємством до його реструктуризації);

K_j – власний капітал j -го підприємства;

K^0 – власний капітал базового підприємства;

S_j, S^0 – запозичений і залучений капітал відповідно j -го і базового підприємства;

$АПj$ – поточний актив l -го виду на j -му підприємстві;

Zkj і Zgj – відповідно короткострокові і довгострокові боргові зобов'язання j -го підприємства.

Зокрема вираз (1) є цільовою функцією реструктуризації, яка полягає в максимізації прибутку підприємства.

Вираз (2) показує умову у відповідності з якою загальна маса прибутку підприємств, утворених у процесі реструктуризації (включаючи і базове підприємство) повинно перевищувати прибуток, отримуваний підприємством до реструктуризації.

До реструктуризації підприємства норма прибутку на капітал повинна бути не меншою, ніж на базовому підприємстві. Це відображене виразами (3).

Отже, формули (4) і (5) виражають вимоги щодо здатності підприємств швидко ліквідувати поточну заборгованість і забезпечення довгострокових боргових зобов'язань власним капіталом.

Самі вирази (1)–(5) в формальному вигляді відображають доцільність здійснення того чи іншого варіанту реструктуризації, якщо вона здійснюється першим і другим варіантом (див. вище).

Що стосується третього варіанту, то тут може виникнути ситуація, коли субпідприємство (одне чи декілька) є неплатоспроможним і (або) ліквідується, або переходить до іншого власника.

Четвертий варіант («поглинання» підприємства) необхідно розглядати в контексті тих умов, за яких підприємство «поглинається» іншим суб'єктом господарювання.

Вплив самої реструктуризації на кінцеві результати виробничо-господарської діяльності може бути визначений на основі факторного аналізу.

Величина самого прибутку визначається за виразом:

$$P = Q p - E, (6)$$

де P – прибуток; – обсяг виробництва в натуральному виразі; p – ціна одиниці товару; E – затрати на виробництво і збут.

Затрати на виробництво в розгорнутому вигляді можна представити у вигляді:

$$E = M + L + A + D, \text{ або } E = M + B (7)$$

де M – матеріальні затрати; L – затрати на оплату праці;

A – амортизаційні відрахування; D – інші витрати; B – сума L, A і D .

Збільшення прибутку DP у такому випадку визначається за формулою:

$$DP = (Q1 p1 - E1) - (Q0 p0 - E0) (8)$$

Подані по тексту 0 і 1 – індекси відповідно базового і нового варіантів, тобто значення показників по підприємству відповідно до і після його реструктуризації.

Отже, приріст прибутку від здійснення реструктуризації може бути представлений як:

$$DP = (Q1 p1 - M1 - B1) - (Q0 p0 - M0 - B0) (9)$$

Збільшення прибутку за рахунок збільшення обсягів виробництва розраховується як:

$$DPq = (P0 / Q0) Q1 - П1, (10)$$

і відповідно за рахунок зростання цін (DPp):

$$DPp = (p1 - p0) Q1. (11)$$

В результаті реструктуризації власник в умовах ринку значною мірою буде зацікавлений отримати високу норму прибутку на певний авансований капітал.

Позначимо величину прибутку на 1 грн. обсягу продаж (виробництва продукції у вартісному виразі) як v , а капіталомісткість продукції як k , тобто:

$$v = P/Q p ; k = K/Q p (12)$$

А зміна норми прибутку (DN) викликана реструктуризацією підприємства у відповідності з представленим виразом (12), розраховується як:

$$DN = (v1S1/k1S1) - (v0S0/k0S0) (13)$$

На практиці для визначення впливу різних факторів на зміну норми прибутку пропонується застосовувати метод ланцюгових підстановок.

При визначенні впливу прибутку на зміну норми прибутку ($DNП$) обсяг авансованого капіталу пропонується приймати незмінним по базовому варіанту.